

שר החקלאות וכבשיו הפרטיים
פינג'פונג עם עצמו

(המשך מעמוד 43)
דיברו אנשים שהיו עדי ראייה לפישעי הנאצים ולשליבי השואה. חייהם גרסו, מלחמות הפרטיזנים, נאמה נאום נרגש. דוב שילנסקי סיפר בפאתוס האופייני לו על מחנותיהם.

האם היתה מליאת הכנסת מלאה עד אפס מקום? האם הפגינו 120 ח"כים בנוכחותם את חשיבותו המוסרית של הנושא: האם ישבו כל חברי הממשלה ליד שולחנם? לא דונים ולא יער.

המליאה היתה ריקה. הנוכחות הממיר צעת בה בעת הדיון: 12. לעומת זאת ישבו לפחות 40 ח"כים במיזון, אכלו, התחנפו לעיתונאים והחליפו רכילות.

כשהגיע תורי לנאום, רשמתי את הדבר בפרוטוקול:

אורי אבנרי: אדוני היושב ראש, כן סת נכבדה. כאשר אני עומד על במה זו, מראה עגום מאין כוהנו נשקף מעיני. גם כאשר דנה הכנסת בנושא זה, כאשר נקראת הכנסת לשלש חוביכוד למיליוני קרובינו ויקרינו, דם מדמני, בשר מבשר רנו — גם אז אין היא מסוגלת להתעטף באצטלה של הדר, והאולם ריק, והמור שבים וריקים, וכיסאות הממשלה ריקים. אין נדרוש מן הבונדסטאג הגרמני להתי רומם לגובה המיצוה, אם הכנסת של יש ראל עצמה אינה מסוגלת לכך?

בהמשך הדברים הזכרתי כמה ויכרונות ילדות, מן הימים שהם עליה הנאצים לשלטון בגרמניה. אך לא נמנעתי מלכלול בדברים גם רמו כלשהו למה שמתרחש כיום אצלנו:

אורי אבנרי: ...עלינו, המדינה נ" רוב אחריהם הם בני העם היהודי, מוסלני חובה מיוחדת:

● לזעוק נגד כל ניסיון להשכיח את פשעי הנאצים, לגסס את עוצמת החוזה, להחיל עליה חוקים של התיישנות והש" תכחות.

● להחריש ולנדות כל מדינה, כל מ"ש" מר, כל אידיאולוגיה, כל מיפגה, כל גוף בעולם, שסימני ההיכר המבעיתים של ה פאשיזם טבועים על מיצחם.

● לתת בעצמו דוגמה לעולם כולו בקיום מישור הרוחה כל רעיון של התנשאות לאומית וזילוול בזכותם של עמים אחרים לחרות ולכבוד אנושי, כל אידיאולוגיה של עט'אדונים, הזכאי לרשת את אדמתם של מי שמוגדרים כתת'אדם. בתום הוויכוח קיבלה הכנסת החלטה בגנות חוקי ההתיישנות הגרמני, תוך כדי כך עשה מאמץ פעיל מעשה נדיר: הוא שיכנע את הסיעות לכלול ברשימת יוממי ההצעה גם את ריק"ה, כך שנתקבלה החל טה מטעם כל סיעות הכנסת.

מילים לפליטים

ה יא קשר כרשהו בין הנושא ה נאצי ובין נושא אחר יהשעלתי, יחד עם כמה ח"כים אחרים: הצלת הפליטים מוואיט'נאם.

בסך הכל הועלו, בסופו של דבר, שבע הצעות דומות. יערב השמעת, הכריז מנחם בגין על פנייתו הפאטטית למצפון העולם. בבוקר באו אלי כמה מבעליה הצעות האחר

מחוז לפרוטוקול

רים והציעו שנוותר כלוננו על הצעותינו, מאחר שבגין כבר אמר מה שיש לאמר. סירבתי. בגין לא ביטא את דעתי. אבל אמרתי, אם הם מרגישים שלא נותר להם מה להגיד — יואילו נא לוותר על הצעיר תיהם שלהם. אשר לי, החלטתי לגנות את חוסר המעש של הממשלה, ולדרוש את קליטתם המיידית של 10 אלף פליטים. משוכחתי עמיתי לדעת כי איני מוותר, איש מהם לא ויתר על הצעתו. נראה כי גם מי שאין לו מה לאמר — כפי שהוא מודה בעצמו — מוכן לאמר זאת באר"י כות. מרדכי וירשובסקי קיצר, אך יהודה בן-מאיר דווקא האריך, וניצל את ההזדמנות כדי לתקוף את הפליטים הפלסטיניים. תמר אשל היתה קרובה לדעתי.

בגין השיב לדברינו והציע שהכנסת תפנה אל מצפון העולם, דחינו את ה הצבעה ויצאנו — בגין ושיבעת המציר עים — אל המיסדרון הנסתר שמאחרי אולם המליאה. (זהו אולם יפה, מרוהט ב כורסות ובשולחנות יפים במיוחד. אך הח"כים אינם משתמשים בו, כי אין ל עיתונאים גישה לשם — ובהעדר עיתוני אים, מה הטעם לשבת?)

ערכנו ישיבה קצרה. בגין הציע נוסח, הצענו תיקונים. אני תבעתי שייאמר בפ" ריש שישראל תתרום תרומתה. בגין הס כים, הביא את הדברים למליאה, וההחלטה נקבלה פה אחד.

האכזבה באה למחרת היום. אז הודיעה הממשלה על נכונותה לקלוט 200 (מא תיים!) פליטים. כפי שהזכרתי מראש כי דברי (ראה מיסגרת), נטל הדבר כל ערך מוסרי מפניית ישראל אל מצפון העולם. בסופו של דבר נהגה ממשלת ישראל בדיוק כמו ממשלות העולם (הטובות) כלפי היהודים.

אריק והכבשים

ד לובי החזק ביותר בכנסת הוא הלובי החקלאי. החקלאים מכל סיי עות הבית — אנשי קיבוץ, מושב ומושב בה — מאוחדים ברחשם המתמיד להשגת הטבות ויתרונות. בראשם עומד עתה אחד החקלאים העשירים ביותר בארץ: השר אריאל שרון, בעל התווה האגדתית בדרום. מול הלובי הזה אין כלום. מפעם לפעם מתעורר חבריכנסת כדי להגן על הצרכי נים — אך קולו הוא קול ענות חלושה. מאחריו אין אגודות חקלאיות.

הרגשתי כך ביום הרביעי, כאשר הביא עמוס הדר — שהוא גם חברימושב, גם איש מיפלגת העבודה וגם איש ארץ-ישרי אל השלמה — הצעה להעלאת מחירי ה בשר הקפוא, כדי להגן על מגדלי העופות המקומיים. בשם הממשלה השיב על כך מיז שרי החקלאות, כמוכן. בעלהחיה אריק שרון. אריק הציע להעביר את ה הצעה לוועדה.

(קודם לכן הציע אריק להעביר לוועדה הצעה אחרת של הדר, למען הגברת ה התנחלות בבקעת-הירדן. מאיר פעיל הציע להסירה מסדריהם, ונשארו בו"ד דים בהצבעה).

ניצלתי את ההזדמנות כדי להגיד כמה דברים על התווה המפורסמת:

אורי אבנרי: מה שחטר לי בוויכוח הזה, גברתי היושבת ראש...

יגאל הורוביץ: גם בוויכוח הזה, ועוד **אורי אבנרי:** ...גם בוויכוח הזה, ועוד יותר בוויכוח הזה, הוא שזהו ויכוח של צד אחד עם עצמו, וכפי שהגדיר זאת חבריכנסת עמוס הדר בעצמו — "הצגה". זהו פינג'פונג של צד אחד עם עצמו.

אין מנוס מלהעלות כאן נקודה שהיא לכאורה אישית, אך שהיא ממלכתית מ מדרגה ראשונה: אם תחלתי הממשלה לייקר את הבשר הקפוא, אחד הנהנים העיקריים מכך יהיה שר החקלאות בכבודו ובעצמו. מפריע לי מאד שאחד החקלאים הפרטיים הגדולים ביותר בארץ עומד על הבמה הזאת ומייצג את הממשלה.

יגאל הורוביץ: אבל לרוע המזל אין לו עופות.

עמוס הדר: אין לו עופות ואין לו בשר.

אורי אבנרי: היה לי הכבוד להיות אורח בחוותו של אריק שרון, בסרט היה לשרי החקלאות. זו חווה יפה מאד ומרשי מה, וגם מגדלים בה כבשים. אני רוצה לעמוד על העובדה ששנתיים אחרי הקמת הממשלה הזאת עומד בעינו מצב בלתי-נסבל לחלוטין מבחינת האתר קה הציבורית ומכל שאר הבחינות, מצב שלא היה דוגמתו בשום ממשלה קודמת: ששר, הממונה על תחום חשוב מאד ב מדינת ישראל, הנהו בעצמו אחד-האינ סרטנים הגדולים באותו תחום.

הוקמה ועדה, והיא הסיקה מסקנות מסויימות. ממשלת ישראל התעלמה מ' המסקנות האלה. היו דיבורים, היו מסקנות, היו ויכוחים בכנסת ובממשלה ועל כל הבמות הציבוריות. הבעיה הזאת לא נפתרה. היא עומדת בעינה. בהזדמנות זו אני מוכרח להביע מחאה עמוקה על כך.

צחוק, צחוק.

אבל...

אחד המישחקים הספורטיביים בי כנסת הוא מישחק השאלות. השר מנסה להתחמק מתן תשובה אמיתית, ו' השואל צריך — אם הוא ביכלל נוכח ב' אולם בעת מתן התשובה, ואם הדבר איכ פת לו — לנצל את השאלה הנוספת האחת המותרת לו כדי לדחוק את השר לפינה. השבוע היה לי מיקרה מובהק כזה.

כאשר השיב משה דיין לשאלתי: **"שאלתה מס' 3948:**

נמטר בעיתונות משיסרד-החזק סירב לממן מתקציבו את ההוצאות הקשורות ב' משאומתן עם מצריים על האוטונומיה בגדה המערבית וברצועת-העזה.

הריני מתחבב לשאול:

(1) האם נכון כי משרד-החזק סירב להקציב מתקציבו כספים לקיום המו"מ? (2) אם כן — מה היו הסבות לכך? (3) האם היו בעניין זה דיונים בין משרד-החזק לבין משרד-ראש-הממשלה ו/או משרד-האוצר ו/או משרד-הפנים? אם כן — מה היה תוכנם ומה סוכס בהם?

משה דיין: לשאלות 1-2: הידיעה אינה נכונה. השאלה גם לא התעוררה, הואיל ועל פי המקובל מכסה כל משרד ממשלתי מ תקציבו פעולות שבתחום אחריותו. דיוני האוטונומיה מצויים באחריותו של משרד הפנים.

לשאלה 3: התשובה שלילית. **אורי אבנרי:** (שאלה נוספת): האם שרי-החזק רואה עצמו עכשיו חבר מלא בועדת האוטונומיה?

משה דיין: שאלה זו איננה שאלה נוספת לשאלות שנשאלו קודם, אין לה שום קשר לשאלות הקודמות. באותו מעמד קרה דבר משעשע: מנחם בגין, שישב במקומי, ליד ייגאל דיין, פרץ בצחוק רם כאשר שמע את השאלה הנוספת שלי. הוא המשיך לצחוק לשמע תשובתי של דיין.

אונם המואדן

ש ארה מסוג אחר הצגתי לשרי-הביט" חון. עור וייצמן משאיר את העבודה השחורה למרדכי ציפורי. הנה אחת השאלות שלי:

שאלתה מס' 3562: בדיווח של העולם הזה (2168) נאמר, מפי עזריאלי, כי בעת ההפגנות בחל' חול, לקראת חתימת חוזה-השלום עם מצ' רייס, הכריזו אנשי כוחות-הביטחון את המואדן של הכפר בכוח להכריז מעל צירי המיסגד הודעות של כוחות-הביטחון. אותו מידע פורסם גם בשם סוכנויות ידיעות אמריקאיות בעיתונות ארצות-הברית.

הריני מתחבב לשאול:

(1) האם נדבב דיווח זה? (2) אם כן, האם נמצא כי הוא נכון? (3) אם כן, האם סבור כבוד השר ש' פגיעה זו באחר דתי ובאישדות מתיישבת עם מדיניות השליטנות הישראלית? (4) אם לא, מה נעשה כדי להעניש את האחראים למעשה, ואילו הוראות הוצאו כדי למנוע הישנותו?

(5) אם נמצא כי הדיווח אינו נכון, מה אינו נכון בו?

מרדכי ציפורי: לשאלות 1-5: ממיפקדת יהודה ושומ' דון מוסרים לי, כי ביום הכרזת העוצר בחלחול פנה קצין המינהל האזרחי של נפת חברון אל המואדן של מיסגד חלחול וביקשו להודיע לתושבי העיר על הכרזת העוצר.

הבקשה הופנתה בדרכי-נוסע, ולא הופ' על כל דיוח או כוח.

אורי אבנרי: (שאלה נוספת): האם כבוד סגן-השר סבור שהשימוש הזה ב' כהנ"ידת ובמיתקני-ידת סביר וסדיר?

מרדכי ציפורי: אני סבור שבסבירה כל דרך להביא לידיעת תושבים שינוי במצב, כדי להקל על ביצוע חוקים ודב' רים שהממרכת הצבאית צריכה לבצע, וזה ששרת את העניין.

אורי אבנרי: (שאלה נוספת): האם כבוד סגן-השר סבור שהשימוש הזה ב' כהנ"ידת ובמיתקני-ידת סביר וסדיר?

מרדכי ציפורי: אני סבור שבסבירה כל דרך להביא לידיעת תושבים שינוי במצב, כדי להקל על ביצוע חוקים ודב' רים שהממרכת הצבאית צריכה לבצע, וזה ששרת את העניין.

אורי אבנרי: (שאלה נוספת): האם כבוד סגן-השר סבור שהשימוש הזה ב' כהנ"ידת ובמיתקני-ידת סביר וסדיר?

מרדכי ציפורי: אני סבור שבסבירה כל דרך להביא לידיעת תושבים שינוי במצב, כדי להקל על ביצוע חוקים ודב' רים שהממרכת הצבאית צריכה לבצע, וזה ששרת את העניין.

אורי אבנרי: (שאלה נוספת): האם כבוד סגן-השר סבור שהשימוש הזה ב' כהנ"ידת ובמיתקני-ידת סביר וסדיר?

מרדכי ציפורי: אני סבור שבסבירה כל דרך להביא לידיעת תושבים שינוי במצב, כדי להקל על ביצוע חוקים ודב' רים שהממרכת הצבאית צריכה לבצע, וזה ששרת את העניין.

קאריירה חדשה

(המשך מעמוד 35)
לא שרה שירים של היום ולמה נדבקתי לסיגנון שלי. אני ממיד אומרת להם. שיום אחד יבינו, השירים האלו נולדו עם המדינה ולכל שיר יש היסטוריה. כל שיר מזכיר מאורע מסויים. אני שמחה לשמוע ומרים צעירים מבצעים את השירים האלה.

ומדוע אינה מקליטה שירים חדשים? "לא הקלטתי שיר חדש כבר כמה שנים טובות, כי אני לא מסוג האמנים שלהוטים בצפורניים להשיג כל דבר שבעולם. אני מאד סלקטיבית וקשה לי לבחור בשיר חדש. הנה, בשירים בצוותא שרתי שיר שכתבה בתי. נאווה. הוא נקרא אי' בתוך אי' נאווה הראתה לי את השיר, אהבתי אותו והחלטתי להקליט. הרבה כותבים פונים אלי ואולי, כשאצא בסידרת קונצרט טים, יהיו לי כמה שירים חדשים. לא רוצה להבטיח, שלא יבואו אלי בטענות."

מי מתכנן את הבגדים שבהם היא מופיעה?

"אני עצמי מתכננת אותם. למדתי את זה כשהופעתי בארצות-הברית. הבנתי שהמזרחיות שבי יכולה לעניין, זה לא קשה להיות עוד אמריקאית, אבל להיות מיוחדת — זה בעיה. וכך התחלתי לתכנן את הבגדים התימניים ואת התכשיטים איתם אני מופיעה. עד היום הם חשובים לי לא פחות מהשירה. צריך להקפיד על הדברים האלה, זה צריך להיות עקרון לזמרת, לחשוב שהיא שרה בכל פעם בפעם הראשונה. אין דבר כזה להגיד ונימאס לי, במיקצוע הזה אין רחמים. לי חשוב להיות תמיד זוהרת, בעלת קול צלול ונינוחה."

ומה החווייה המרגשת ביותר בקאריירה הארוכה שלה?

"כשנסעתי ב-1949 לקפריסין, להופיע בפני מפעילים."

ומה החווייה האמנותית החשובה ביותר בקאריירה?

"כשהזמנתי קצת לפני ששתייהמים, להופיע עם הפילהרמונית של ניו-יורק. בניצוחו של אנדרי קוסטלנץ. שרתי את הרועה מן הגיא ועורי ציון. את היתה חוויה אדירה. בכלל, אמריקה תמיד היתה טובה אלי. אחרי מלחמת השיחרור הייתי שם בסידרת קונצרטים והופעתי במועדון בוויילג, שיצאו ממנו הארי לפונטה וארתה קיט. 12 פעם בימי חי הופעתי בסיבובים של קונצרטים ברחבי ארצות-הברית. אף פעם לא בתופים ובמחולות. גם השבוע אני נוסעת להופיע בקנדה. אני לא מכריזה על זה בעיתונים ולא מודיעה לעיתונאים. מעולם לא היה לי איש יחסי-ציבור, ואף פעם לא דאגתי שיהיה מישור בלוד שיצלם אותי, נכנסת או יוצאת, ויעביר את התמור נות לעיתונים."

הפרימדונה

כעקרת-בית

ע י מה ויתרה שושנה דמארי למען הקאריירה?

"על ילדים. יש לי רק בת אחת, וגם לה היה קשה מאד עם אמא קארייריסטית שכמוני. כשהיתה בת חמש התחלתי לקחת אותה איתי לחוץ-לארץ. אבל היה לה קשה, כל הקהל הגדול הזה סביבי, היתה לה הרגשה שהיא מבדת אותי. אני הייתי מציעה לכל זמרת שיש לה לבטים בין קאריירה לבין ילדים — קודם כל ילדים. הקאריירה הולכת, נגמרת, והילדים תמיד נשארים."

האם היא עדיין מתרגשת לפני הופעה? "כמה שאת מתגברת יותר מבחינה אמנרית, רגש האחריות כלפי קהל יותר גדול, רגש שמבאי לידי התרגשות."

ובבית?

"על הבמה אני פרימדונה, בבית אני עקרת-בית. למרות שמאז ומתמיד הייתי עצמאית, ומי שתמיד עזר לי ושמר עלי היה בעלי. ידעתי לקבוע את הדרך שלי ולשמור עליה. הוא הגב שלי. בבית אני אשה ככל הנשים, מבשלת, אוכלת תימני, דואגת לנקיון. מה זה שייך כוכבות לעקרת-בית? הכוכב שלי זורח כשאני על הבמה."

ומה פתאום תערוכת ציורים?

"במיקרה, יונתן כרמון הזמין אותי לבקר שני ילדים שלו. אריק ואן האסל ואברהם אייזנברג. שהם בעלי גלריה. סיפרתי להם שאני מצוירת והם באו לראות והציעו לי לעשות תערוכה. והנה הציורים כאן ואני מאד מתרגשת. קשה לי אמנם להיפרד מהציירות שלי שבביל כמה לירות, אבל העובדה שאנשים אוהבים ורוצים לקנות את הציורים שלי מהווה עבורי פיצוי."